

N O T A T K A

o wynikach narady szefów sztabów generalnych armii państw-
członków Układu Warszawskiego

1968
W dniach 29.2 - 1.3.br. odbyła się w Pradze narada
na szczepku zastępców ministrów obrony armii państw-członków
Układu Warszawskiego, poświęcona powołaniu naczelných organów
Zjednoczonego Dowództwa.

W naradzie, której przewodniczył Naczelny Dowódca
Zjednoczonych Sił Zbrojnych, Marszałek JAKUBOWSKI, armie poszcze-
gólnych krajów były reprezentowane przez delegacje z szefami
sztabów generalnych na czele. Delegacji Armii Radzieckiej
przewodniczył I zastępca Ministra Obrony ZSRR, gen. armii
SOKOŁOW.

Porządek narady, która stanowiła kontynuację prowadzonej
od dwóch lat wymiany poglądów, przewidywał uzgodnienie i przy-
gotowanie materiałów o utworzeniu kierowniczych organów
Zjednoczonego Dowództwa do rozpatrzenia na najbliższym posie-
dzeniu Doradczego Komitetu Politycznego.

Organizator narady - Dowództwo Zjednoczonych Sił Zbroj-
nych - jako punkt wyjścia przyjęło, podkreślając to wielokro-
tnie, że sprawa powołania Sztabu Zjednoczonych Sił Zbrojnych
i Komitetu Technicznego została uzgodniona na konferencji
ministrów obrony w maju 1966 r. W ten sposób zasadniczym
przedmiotem obecnej narady było uzgodnienie projektu statusu
o Radzie Wojskowej.

Wniesienie na porządek obrad sprawy Rady Wojskowej ozna-
czało wyjście naprzeciw stanowisku strony rumuńskiej, która
na poprzednich naradach postulowała utworzenie takiego organu.
Nieprzyjęcie wówczas propozycji rumuńskiej w tej sprawie
wynikało stąd, że zakładała ona funkcjonowanie Rady Wojskowej
na zasadach jednomyslności /faktyczne "prawo weta"/. Ponieważ
w rozmowach przygotowawczych przeprowadzonych przez Naczelnego

Dowódcę podczas niedawnego pobytu w Bukareszcie towarzysze rumuńscy zrezygnowali jakoby z wymienionej zasady - zaistniała podstawa do opracowania dokumentu stanowiącego w tej sytuacji wyraz obustronnego kompromisu /projekt statusu Rady Wojskowej przy Zjednoczonym Dowództwie przedstawia się w załączeniu - załącznik nr 1/.

Wszystkie delegacje - oprócz rumuńskiej - wyraziły swoje pełne poparcie dla przedstawionego projektu i jeszcze raz uzasadniły pilną potrzebę powołania naczelných organów Zjednoczonych Sił Zbrojnych. Przy tym delegacja polska i czechosłowacka zaproponowały wniesienie poprawek do projektu statusu, precyzujących poszczególne określenia i poszerzających zakres inicjatyw narodowych zastępców Naczelnego Dowódcy Zjednoczonych Sił Zbrojnych oraz płaszczyznę problemów rozpatrywanych przez Radę. Wszystkie zgłoszone poprawki zostały uwzględnione.

Delegacja rumuńska zdecydowanie uchyliła się od zajęcia merytorycznego stanowiska w sprawie projektu statusu o Radzie Wojskowej, jak również propozycji powołania Sztabu Zjednoczonych Sił Zbrojnych oraz Komitetu Technicznego. Zdaniem towarzyszy rumuńskich, głównym, pryncypialnym problemem jest określenie generalnego ustawienia Zjednoczonego Dowództwa, jego stosunku do rządów krajów-uczestników Układu Warszawskiego oraz do Doradczego Komitetu Politycznego, tryb wyznaczania Naczelnego Dowódcy itp. Zdaniem delegacji rumuńskiej sprawy te powinny znaleźć wyraz w statusie o Zjednoczonym Dowództwie, w którym miałyby być uregulowane również kompetencje szczegółowe dotyczące Rady Wojskowej, Sztabu, Komitetu Technicznego ZSZ i inne. W takim wypadku nie byłoby potrzeby opracowywania odrębnego statusu dla Rady Wojskowej.

Jeśli idzie o Sztab i Komitet Techniczny ZSZ, to delegacja rumuńska uważa, że mimo podpisania w maju 1966 r. przez wszystkich ministrów obrony /w tym przez ówczesnego Ministra Sił Zbrojnych Rumunii/ w zasadzie uzgodnionego protokołu w tej sprawie - jest ona nadal otwarta. Jak oświadczone, wyżej wymieniony protokół został oceniony przez kierownictwo rumuńskie jako nieodpowiadający stosunkom, które powinny panować między naszymi socjalistycznymi krajami i co za tym idzie nie może być traktowany jako nadal wiążący. Delegacja rumuńska wystąpiła

również przeciwko instytucji przedstawicieli Naczelnego Dowódcy przy poszczególnych armiach, mimo iż problem ten nie figurował wśród rozpatrywanych spraw. W uzasadnieniu swego stanowiska stwierdziła, że instytucja przedstawicieli wypacza stosunki między państwami socjalistycznymi oraz wywołuje negatywne komentarze zarówno wewnątrz kraju, jak i zagranicą, co między innymi przynosi szkodę przede wszystkim Związkowi Radzieckiemu. Delegacja rumuńska wypowiedziała się także, że w przyszłym ewentualnym statusie Zjednoczonego Dowództwa niecelowe jest umieszczanie preambuły politycznej, ponieważ odpowiednie cele polityczne określa sam Układ Warszawski.

W sumie odnosi się wrażenie, że stanowisko rumuńskie usztywnia się coraz bardziej, przy czym jego istotą jest nieuznawanie Zjednoczonych Sił Zbrojnych. Towarzysze rumuńscy powołują się przy tym na literę Układu Warszawskiego, który rzeczywiście nie zawiera takiego dosłownego określenia. Jednocześnie jednak negują ustalenia tajnego protokołu do Układu, jednoznacznie wprowadzającego pojęcie Zjednoczonych Sił Zbrojnych. Stąd też jest niewątpliwe, że w wypadku podjęcia postulowanej przez stronę rumuńską dalszej dyskusji nad ustaleniem "spraw generalnych" - trzeba się liczyć z ujawnieniem zasadniczych sprzeczności dotyczących istoty Zjednoczonych Sił Zbrojnych.

W związku z konsekwentnie utrzymywaniem odmiennym rumuńskim stanowiskiem, które nie rokuje uzyskania zgodności poglądów na roboczym szczeblu, wydaje się celowe, aby konkretne propozycje o utworzeniu naczelných organów Zjednoczonych Sił Zbrojnych zostały przedyskutowane na najwyższym szczeblu, a następnie przyjęte przez strony zainteresowane pozytywnym rozwiązaniem sprawy. Dla strony rumuńskiej - jeśliby utrzymywała swoje dotychczasowe stanowisko - pozostawałyby otwarte możliwości wejścia i uczestniczenia w powołanych organach kiedy tylko uznałyby to za stosowne. Pogląd taki, wypowiedziany w sposób ogólny przez Naczelnego Dowódcę Zjednoczonych Sił Zbrojnych, reprezentowały w nieoficjalnych rozmowach również te wszystkie delegacje, które zajmowały pozytywne stanowisko w omawianych sprawach.

W wyniku narady opracowany został protokół, który przedstawia się w załączeniu /załącznik nr 2/.

- Załączniki:
1. Projekt statusu o Radzie Wojskowej Zjednoczonego Dowództwa państw-uczestników Układu Warszawskiego.
  2. Protokół narady w Pradze.

— o —